

מחלות נפשיות בדיני גיטין ואישות

שאלה: המחבר דן בשלשה מקרים: א) חולה מאני-דפרסיבי, שמקבל טפול תרופתי - האם כשר לגרש את אשתו; ב) חולה סכיזופרנית-פרנואידית שמקבלת טפול תרופתי, האם כשרה להתגרש מבעלה; ג) חולה דכאונית שזינתה - האם מותרת לבעלה?

תשובה: א) בדין שוטה - התלמוד (חגיגה, ג, ב) מגדיר שוטה בארבעה סימנים: היוצא יחידי בלילה, הלן בבית הקברות, המקרע כסותו והמאבד כל מה שנותנים לו. הפוסקים דנים במספר בעיות יסודיות בהגדרת השוטה: האם יש צורך בכל ארבעת הקריטריונים לקביעת האבחנה או שדי באחד מהם. מה הדין בסימפטומים של שטות שאינם כלולים בארבעה סימנים אלו; האם הגדרת שוטה היא לכל דבר או שיש להבחין בין שוטה לענייני גיטין וקידושין לבין פסול לעדות ופטור מן המצוות. מסקנת המחבר, שדעת רוב הפוסקים נוטה לומר ששוטה לדבר אחד אף שהוא פסול לעדות ופטור מן המצוות בכל זאת גיטו גט וקידושיו קידושין. ב) בדין משתטית - התלמוד (יבמות, קי"ב, ב) קובע שאי-אפשר לגרש משתטית. בהגדרתה קובע התלמוד שני קריטריונים: איננה יודעת לשמור על גיטה ואיננה יודעת לשמור על עצמה, שלא ינהגו בה מנהג זנות. בהתאם להגדרה זו יוצא שאי-אפשר לגרש אשה שהיא לעתים שוטה ולעתים בריאה גם בחקופת היותה בריאה וזאת שמא ינהגו בה מנהג זנות בעת שתחזור לשטותה. אכן ומחבר מוכיח שיש להקל בכך בפרט במצב שיש בידה תרופות שאם תשוב לזנותה אפשר לתיתם לה ולהצילה מזנות והפקרות ולכן מותר לגרשה בעת היותה בריאה; ג) שוטה שזינתה אם מותרת לבעלה - מחלוקת הרמב"ם והראב"ד (הלכות איסורי ביאה, פרק ג' הלכה ב') בקטנה שקידשה אביה וזינתה אם נאסרת לבעלה ישראל. לדעת הרמב"ם אסורה ולדעת הראב"ד מותרת. ומחבר דן בשאלה אם שוטה נחשבת כקטנה לענין זה או לא. מסקנתו ששוטה גמורה מותרת לבעלה גם לשיטת הרמב"ם כי גרועה היא מקטנה לענין זה.

אכן, אשה הסובלת מדכאון חלוקים הפוסקים אם לכלול מצב זה בגדר השוטים. כמו-כן מסתפק המחבר בשאלה אם נאמנת היא בעת פקחותה לומר שזינתה בעת שטותה. מוכיח הוא מהנדע ביהודה (תניינא, סימן י"ב) שאינה נאמנת. אכן אם הבעל אומר שהוא מאמין לה נאסרת היא עליו.

מסקנה: "בשאלה הראשונה יש להתיר להבעל לתת גט לאשתו מכמה וכמה טעמים; ובשאלה השנייה גם-כן האשה בת גירושין היא; אכן בשאלה השלישית יש להתיישב בכובד ראש ולהציע את הדבר לפני גדולי ההוראה שברורנו לחוות דעתם אם האשה מותרת לבעלה".

(הרב ב. בק, נועם, כרך ט"ז, עמ' קס"א-קע"ט, חשל"ג)